

ADIN TXIKIKO ATZERRITAR LEGE-HAUSLEEI DAGOKIENEZ

29. Babes-arduradunek eta gazte-justiziak arazoa elkarrekin aztertzea

Bakarrik dauden adin txikiko atzerritar gehienek ez dute justiziarekin arazorik eta ez dira inongo neurri judizialen xede. Hori gogoan izan behar da, haiei buruzko irudi publikoa, batzuetan, distortsionatua izaten baita; hala ere, zenbaitek badituzte arazo horiek –atzerritarrek ez diren beste nerabe edo gazte askok bezala–, normalean lapurreten edo erasoen bidez egindakoak, eta azken urteetan, barneratze-zentroetan haien kopurua edo proportzioa handituz joan da.

Datu hori kezkatzeko eta aztertzeko moduko elementu gisa hartu behar da. Baina, gainera, 4. gomendioan azaldu dugun moduan, babes sistemen arduradunen (foru aldundiak) eta gazte-justizia sistemaren (Eusko Jaurlaritza) arteko lankidetzak eskatzen du.

Arartekoaren ustez, elkarrekin egin beharreko azterketak bateratu egin beharko lituzke erreforman dauden adin txikiko atzerritarren hazkundearen arrazoiak eta bi sistemen arteko loturan orain arte antzemandako arazoak; gainera, aurreko txostenetan azaldu diren efektu kaltegarriak ekidin beharko lituzke, esaterako, ustez aukera eta itxaropen handiagoak eman ditzakeen erreforma-zentro batean sartzeko arauak urratzeko tentazioa, edo neurria bete ondoren erreforman jarraitzen saiatzea, hori guztia adin txikikoaren ezaugarriari egokitutako “irteera” bat ez izategatik.

30. Esku-hartzeen jarraipena eta koherentzia bermatzea

Aurreko gomendioan planteatutako arrazoiak eta arazoen azterketaz gain, bi sistemetako (babesekoa eta erreformakoa) arduradunen, zerbitzuen eta zentroen arteko lankidetzak beharrezkoa da, adin txikiko bakoitzarekin gauzatzen diren esku-hartzeen jarraipena eta koherentzia bermatzeko.

Ikuspuntu horretatik, badirudi beharrezkoa dela informazio-elkartrukea eta prozesu judizialen azkartasuna hobetzea kasu bakoitzean; erreferentziazko pertsona edo pertsonak (tutore edo tutoreak) nor diren argitzea; “irteera” edo emantzipazioa elkarrekin lantzea; aurrerapen nahikoarekin, beti erabiliko diren tokiak edo baliabideak zehaztea (adibidez, aste bukaeretakoa irteeretakoa edo, barneraketa-neurria bukatuta, adin txikikoa babes sistemara itzultzen denerako); erabilgarri dauden zentroetatik edo baliabideetatik, kasu bakoitzaren beharrian eta ibilbiderako egokiena zein den zehazteko garaian irizpideak eta iritziak elkartrukatzeara...

BABESIK GABEKO ADIN TXIKIKO ATZERRITARREI DAGOKIENEZ

31. Neska adin txikikoak erabiltzen dituzten prostituzio-sareen polizia-ikerketa

Txosten honetan, bere aukerak eta mugak kontuan hartuta, harreran hartu diren eta bakarrik dauden adin txikiko atzerritarren egoera aztertu da. Harreran hartu ez diren

edo erakundeek harreran hartu ez dituzten adin txikikoak ez dira aztertu. Hala ere, baliteke, –eta txostenak horri buruzko zenbait zantzu jasotzen ditu– ezkutuko edo arretarik gabeko babesgabetasun egoerak egotea. Zentzu horretan, harreran hartutako neska atzerritarren kopuru eskasa deigarria da. Bestalde, jakina eta nabarmena da gure inguruan, prostituzioan diharduten emakume gehienek jatorri atzerritarra dutela eta horietako batzuk, itxuraz, oso gazteak direla.

Adin txikiko horien ahultasun eta babesgabetasun egoera zenbait txosten zehatzetik eta jendearen salaketetatik ondorioztatzen da. Oro har, kopuruari, iristeko moduari, egoerari eta beste hainbat ezaugarri buruzko daturik ez dago, bai horien ikusezintasunagatik, bai poliziaren jarraipena ekiditen duten mafiak daudelako. Hala ere, jardunbide desegokiei buruzko ezagutza badago: benetako adina ezkutatu eta, horren, ondorioz, zigorrezko ondorioak ekiditeko dokumentazioa faltatzea. Horrela, prostituziorako eta neska adin txikikoen trafikatzailerak saretarako hartzen dira, eta horrek erakusten du haien egoeraren larritasuna. Jardunbide horiekin batera, jatorrizko herrialdean familiakoei mehatxuak egiten zaizkie. Beraz, haien ahultasunaz gain, haien familiekiko ardurak dute. Askotan, jatorrizko herrialdean, familiaren segurtasuna eta ongizatea hemen duten jarreraren menpe dago.

Gure ustez, zantzu eta praktika horiek poliziak prostituzio sareak aztertu beharko lituzkeela erakusten dute, gehiegikeria kasuak antzemateko eta adin txikikoen borondatearen aurka haiek erabiltzea ekiditeko, baita behar duten babes emateko ere.

32. Kalean, bakarrik dauden adin txikiko atzerritarrei jarraipena egitea eta haiekin ahal den neurrian esku hartzea

Txostenak babesik gabeko beste egoera posiblei buruzko aztarnak agertu ditu: zentroetan ordu batzuk edo egun batzuk soilik igarotzen dituzten adin txikikoak, eta dirudienez, droga-salerosketan eta bizimodua beren kabuz ateratzen dihardutenak; beste nazionalitate batzuetako adin txikikoak (adibidez, Ekialdeko zenbait herrialdetakoak), kalean leku esanguratsua dutenak baina babes-zentroetan urriak direnak...

Kasu horietan ere –aurreko gomendioan planteatutako nesken kasuan bezala–, beharrezkoa izango litzateke poliziaren ikerketa edo daukagun informazio guztiaren azterketa gauzatzea; egoera horien jarraipena egitea eta ezagutza handiagoa izatea programen edo kaleko hezitzaileen bidez, arazo mota hori gehien pilatzen den tokietan, gutxienez.

33. Adin txikikoen eskubideen aurrean poliziaren errespetuzko trataera

Txostena eratzerakoan eskubide-urratze larriak detektatu ez den arren, azken urteetan, Arartekoa kezkatuta agertu da eta zenbait polizia-jardunen gainean esku hartu du: polizia-etxeke egonaldietan adin txikikoak atxilotuta daudeneko baldintzak, aldaketak gertatzen direneko baldintzak; taldeko ezagutza saioan erabilitako irizpideak; adin txikikoei buruzko datuen erabilera baina beren ezagutzarako ez diren helburuetarako... Horietako zenbait jarduerak zuzenduz joan dira, Ertzaintzaren jarduerarekin lotuta. Hala ere, txosten hau eratzeko egin diren bileretan, harrerako zerbitzuetako arduradunek eta profesionalek

haien kezka azaltzen jarraitu dute. Gaur egun, duela gutxi Arartekoaren aurrean aurkeztutako keza bat bideratzen ari da. Keza adin txikiko atzerritar batek aipatu poliziako agenteen eskutik tratatu txarrak jaso zituelako aurkeztu da.

Horregatik, babeseko ikuspuntu batetik, Arartekoak poliziaren ardura duten administrazioei hauxe adierazi nahi die: langileen aldetik, adin txikiko atzerritarrekiko indarkeriazko edo tratatu txarreko jarrerak ekiditeko. Adin txikikoekin harremanetan egongo direnen trebakuntza espezializatua eta adin txikiko pertsonen eskubideak urratzen dituen edozein jokoera aztertzea eta behar izatekotan, zuzentzea beharrezko kautelak eta bermeak dira, eta beharrezkotzat hartzen dira administrazioetarako nazioarteko hitzarmenetatik eta indarrean dagoen arauditik eratorritako konpromisoak betetzeko.

Beraz, harreran, harremanean, zaintzan eta beste edozein jardueretan edo esku-hartzean, Ertzaintzaren, Udaltzaingoareneko edo beste edozein polizia-agenteren jardueretan gogoratu behar dugu adin txikikoaren interes gorenak eta hartzen den edozein neurriren hezkuntza-izaerak garrantzia izan behar duela. Horren eraginez, adin txikikoei ematen zaien trataeran kontu handiagoa izan beharra dago.

Beraz, poliziak ustez adin txikikoa den pertsonaren bat aurkitzen duenean, babeserakundeek, osasun-zerbitzuen eta Fiskaltzaren koordinazio-protokoloak jarri behar dira martxan. Dauden agintaritzek haien interesak zaindu behar dituzte eta adin txikikoak ahalik eta kalterik txikienak jasan ditzan ahalegindu beharra dago, bere adina zehaztu eta babes-baliabide batean lekua egiten zaion arte, edonola ere, polizia-etxeko egonaldia luzatzea ekidinda.

INFORMAZIOAREN TRATAMENDUARI ETA BEHARREZKO GIZARTE MAILAKO SENTSIBILIZAZIOARI DAGOKIONEZ

34. Komunikabideetan berriei emandako trataerari buruzko kode deontologikoa

Talde zehatz batek gizarte mailan duen irudia sortzean eragin ukaezina dute komunikabideek. Lantzen ari garen gai honetan, gainera, adin txikiko pertsonen hitz egiten ari gara, eta hori dela eta, babes berezia dute beren irudiari dagokionez.

Arartekoak, txostena egiten ari zen bitartean eta lehenago, keza eta kezka-adierazpen ugari jaso ditu, zenbaitetan, bakarrik dauden adin txikiko atzerritarrekin lotutako gaiari komunikabideetan ematen zaien trataeragatik.

Bere garaian (2000. urtea), Euskal Herrian ezarritako komunikabide guztiek edo nagusiek, Immigrazioa Gizarteratzeko Foroak onartutako estilo-liburu bat idatzi zuten. Ez zituen zehazki adin txikiko atzerritarrei buruzko berriak aipatzen, atzerritar jatorri zuten edozein pertsonarenak baizik, baina, bertan lantzen ari garen gaiari dagokionez, guztiz baliagarriak eta aplikagarriak diren zenbait irizpide zeuden proposatuta. Bertan ezarritako irizpideen –komunikabideetako arduradunek adostutakoak– eta zenbait albisteek duten trataeraren arteko aldea izugarria da. Hori dela eta, gomendio honen bidez,